

Приказ садржаја књиге:

Момчило Сакан: Израда стручних и научних
радова. - Нови Сад : Прометеј, 2005

(у фонду школске библиотеке)

Садржај

- Појам и карактеристике писаних радова
- Структура писаних радова
- Документациона подлога - **укратко**
- Језик и стил израде рада – **детално**
- Услови, карактеристике доброг писаног рада
- Избор и пријављивање теме
- Прикупљање грађе
- Писање рада
- Техничка обрада, верификација
- Прилози

- **Намењена:**
 - ученицима, студентима, слушаоцима последипломских студија
- **Третира :**
 - писане радове – стручне и научне
- **Акцент** на тзв. радовима признања
 - дипломски, магистарски, докторске дисертације
- **Дефинише саопштење према :**
 - степену довршености, нивоу научног сазнања, облику, садржају, начину исказивања, резултатима истраживања и начину верификације (критеријум стила писања – накнадно)

Подела према резултатима истраживања

- Научна саопштења
- Стручна саопштења

...“Зато строга подела на науку и струку нема оправдања. Уместо такве поделе боље би било да се, што је позитивно и оправдано, тежи да сва саопштења која се раде имају научни карактер...”

Ипак:

- Стручна с. – обрађују познато и истражено
- Научна : садрже оригиналне научне чињенице, ставове или теорије, обезбеђују више нивое научних сазнања

Карактеристике писаних радова

- **Чланак** : у центру текста је порука са дословним значењем – уколико је нема, чланак нема теоријску или научну вредност, без обзира на литерарну.
 - **Врсте према УНЕСКО препорукама**: изворни научни чланак (original scientific paper) ; претходно саопштење ; научна забелешка ; прегледни чланак ; излагање са научних скупова ; стручни чланак
- **Реферат** : јавно предавање или писано саопштење ; једна стручна тема ; основна усмерења за расправу
- **Приказ** : аналитички процењује туђе стручно или научно дело ; о делу, па о предмету
- **Семинарски рад** : вреднује се знање слушалаца, самосталност у изради писаних саопштења, способност да ураде кратку и целовиту анализу проблема (једноставнијег и ужег) : 10-50 стр (1-3 ауторска табака)
 - **1 табак : 16 куцаних страна са проредом** - 30 редова на једној страни и 65 словних места са белинама између речи у једном реду)

Карактеристике писаних радова

- Дипломски рад ; елаборат ; лекција или ауторизовано предавање ; скрипта ; хрестоматија ; приручник ; уџбеник ; збирка радова ; истраживачки пројекат ; магистарска теза ; докторска дисертација ; монографија ; студија ; извештај о резултатима истраживања ; рецензија ; експертиза
- **Други писани радови:** апологија ; анотација ; библиографија ; дискусија ; научна критика ; полемика ; статистичке публикације ; преводи ; есеј (излази из оквира научног дела и приближава се уметничко-књижевној творевини) ; доктрина ; лексикон ; енциклопедија ; постер

Структура писаних радова

- **Наслов**
 - краткоћа, јасноћа, прецизност, усмереност на предмет
- **Садржај**
 - степенаст облик - одражава структуру дела – међунаслови удесно
- **Увод**
 - презентује суштину проблема и приближава предмет обраде – да заинтересује – једна петнаестина до једне десетине раде -
- **Главни део**
 - одговори на дефинисани предмет истраживања, верификација хипотеза
 - структура емпириских истраживања према ситему хипотеза ; теоријских, према операционалном одређењу предмета истраживања ; нумерација – три предлога ; **детаљно у књизи**

Структура писаних радова

- **Закључак**
 - Језгровита синтеза, чврста веза с текстом главног дела (једна петнаестина до једне десетине дела) ;
- **Прилози**
 - Све што се не уклапа у основни текст а има значај за читаоца
- **Други елементи структуре**
 - Мото ; посвета и захвалност ; предговор ; поговор ; резиме - сажетак ; индекс или регистар

Документациона подлога

- **Цитати:** **наводи само дословно цитирање**
 - Означавање преузетог текста
 - Као аргументација властитих ставова – не ; само у компаративном односу са својим
 - Као илустрација става другог аутора
 - Злоупотреба

“Исто тако, није коректно и законом је забрањено дословно преузимање ставова и идеја без навођења оригиналног извора” (плагијат)

- Цитати из друге руке / цитирано по
- Језик оригинала - зависно од читалаца

Документациона подлога

- Фусноте
 - Документарне (навођење извора)
 - Експликативне
 - Допунске
 - Техника коришћења
 - Скраћенице : ибидем - ибид. (исто дело) ; идем – ид. (исти аутор) ; опере цитато – оп. цит (цитирано дело)
- Завршна библиографија
 - Садржај библиографске јединице – **износи правила без помињања стилова библ. цитирања**

Језик и стил израде рада

- Уважавање граматичких, лексичких, правописних (ортографских), изговорних (ортоепских) и стилистичких норми : (аутор) “...**настоји да нађе адекватан израз за јасно и прецизно, једноставно и концизно, живо и неусиљено, и језички коректно исказивање суштине теме о којој пише.**”
- Облик и суштина – дијалектичко јединство
- **Добар стил:** јасноћа ; једноставност, природност и одмереност ; концизност ; кохерентност и разноликост
 - Класификација стилова
 - **научни:** научни термини, аргументованост, узрочно-последична повезаност, непристрасност- неутралност, лишен емоционалног набоја и личних нота, без претераног сликовитог изражавања

Језик и стил израде рада

- **Добар стил:** правилна комбинација стилских јединица : речи (и синтагме) ; реченица ; параграф
 - **Реч** : основно значење, не фигуративно ; основни термин, не синоними ; стране речи – оправдано где не постоји домаћи израз ; речи са прецизним значењем ; правилна употреба
 - **Синтагме** : правилна конструкција
 - **Реченице** : кохерентност, разноликост, информативност
 - примери лоше конструкције, корисни савети**
 - **Параграфи** : мисаона и визуелна целина: јединство, кохерентност, истицање – тема најављена уводном реченицом, разрађена комбинацијом дугих и кратких реченица, закључена кратком – веза са следећим парагр.
- Препорука : избегавање коришћења заменица у 1. лицу једнине и множине , скраћеница

Услови за израду квалитетног писаног рада

- Читање дела добрих писаца, нарочито научних књига и књига добрих стилиста
- Превођење дела са страних језика...
- Размишљање о делу
- Расправљање о проблему
- Израда планова писаних радова
- Систематско писање и исправљање онога што је написано

Карактеристике доброг писаног рада

- **Краткоћа** – концентрација ставова и идеја – сажето а исцрпно (не сувише издалека, без непотребних појединости, које нису у вези са предметом, без понављања, без опширног излагања оног што је само по себи разумљиво)
- **Јединство и логичка повезаност** – сви делови рада подређени једној појави, идеји, предмету - складан однос
- **Адекватно истицање мисли** (обим и редослед)
- **Оригиналност садржаја** – основни критеријум ваљаности научног дела : кроз нове садржаје, примену метода и систематизацију теорије
- **Правилно расуђивање** – комплексно и непристрасно доказивање (емпиријским подацима, вредносним судовима или ваљаним логичким аргументима)
- **Примери** – најбоље средство за илустрацију, с мером

Избор и пријављивање теме

Три начина:

- да слушаоци бирају тему са понуђеног списка тема
- да слушаоци сами предлажу тему
- комбинација два претходна

Прикупљање грађе

- Сами или уз помоћ библиотекара – радна библиографија
- Каталози, неочекивани извори, упућеност на библиотеке
- Рад преко мреже рачунара – објашњава предности – ниво приступа
- Интернет – недостаци : обиље, поузданост – институције – конкурентност - сигурност података, сигурност рачунарског система или локалне мреже

Писање рада

- **Проучавање** : стрпљиво критичко читање ; дијагонално читање ; бележење : фише или рачунар – груписање – парафраза уз лична сазнања – цитат – библиографска белешка)
- **Писање концепта** – систематски и у континуитету, занемарити појединости
- **Писање по целинама** са довољним бројем података - прва верзија – ментор – поновно читање (три пута) – **редиговање**
- **Анализирати:**
оствареност циљева, аргументованост, материјалне грешке, конструкција реченице и параграфа, јасноћа, редослед излагања мисли, складан однос делова, континуирана заступљеност главне идеје, граматичка и лексичка коректност, фусноте)
- **Савети**

Техничка обрада, верификација

- **Целовитост** – комплетирање свих делова у целину
- **Прегледност** – лако уочавање појединих делова текста - јасно истицање : наслови и поднаслови, поглавља – доследно , са хијерархијом
- **Добар изглед текста** – правилан распоред илустрација, текст на 2-3 прореда испод наслова, формат А4 – 30 редова на једној страни – 65 сл. знакова са белинама у једном реду, лева маргина 3 цм, горња и доња ивица 3 цм, десна маргина може бити ужа ; почетак параграфа увучен 8 карактера, илустрације на средини, поменуте у тексту ; текст симетрично приказан у садржају, истом величином слова
- Верификација : рецензија – критеријуми ; одбрана рада пред комисијом

Закључак

- Резимира садржај
- Поред наведених, научне претпоставке за успешан научни рад: “добро познавање предмета истраживања, поседовање општих знања о изради саопштења, физичка способност, психолошка стабилност и припремљеност, моћ запажања, способност за анализу и закључивање, познавање књижевног језика и језика науке, систематичност у раду, природна обдареност, јака воља и одлучност да се проблем истражи и резултати истраживања у писаној форми ваљано обликују.”